

ČESKÝ
HYDROMETEOROLOGICKÝ
ÚSTAV

ČESKÁ
METEOROLOGICKÁ
SPOLEČNOST

Drsný svět Lysé hory

Milan Čermák

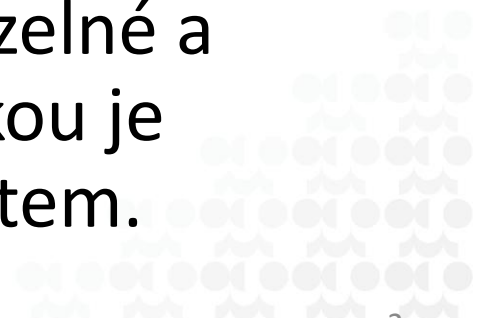
Lysá hora – 120 let meteorologických měření a pozorování

Bezručova chata, Lysá hora 14. – 15. června 2017

Spousta lidí nám práci na meteorologické stanici na Lysé hoře závidí. Je to vcelku pochopitelné, protože návštěvníci si k výletu na Lysou vybírají především hezké počasí pokud možno s výbornou dohledností, aby viděli okolní hory zalité sluncem a pokud je to v zimě korunováno inverzním charakterem počasí, tak je jejich výstup na Lysou umocněn ještě pocitem výstupu nad oblaky a kochání se pohledem na Vysoké Tatry, Fatru a Jeseníky vystupující z oblačného moře.

Tyto dny jsou samozřejmě i pro nás kouzelné a máme je vlastně za odměnu a s nadsázkou je nazýváme takovým našim třináctým platem.

Východ Slunce na Lysé hoře 27. 10. 2008

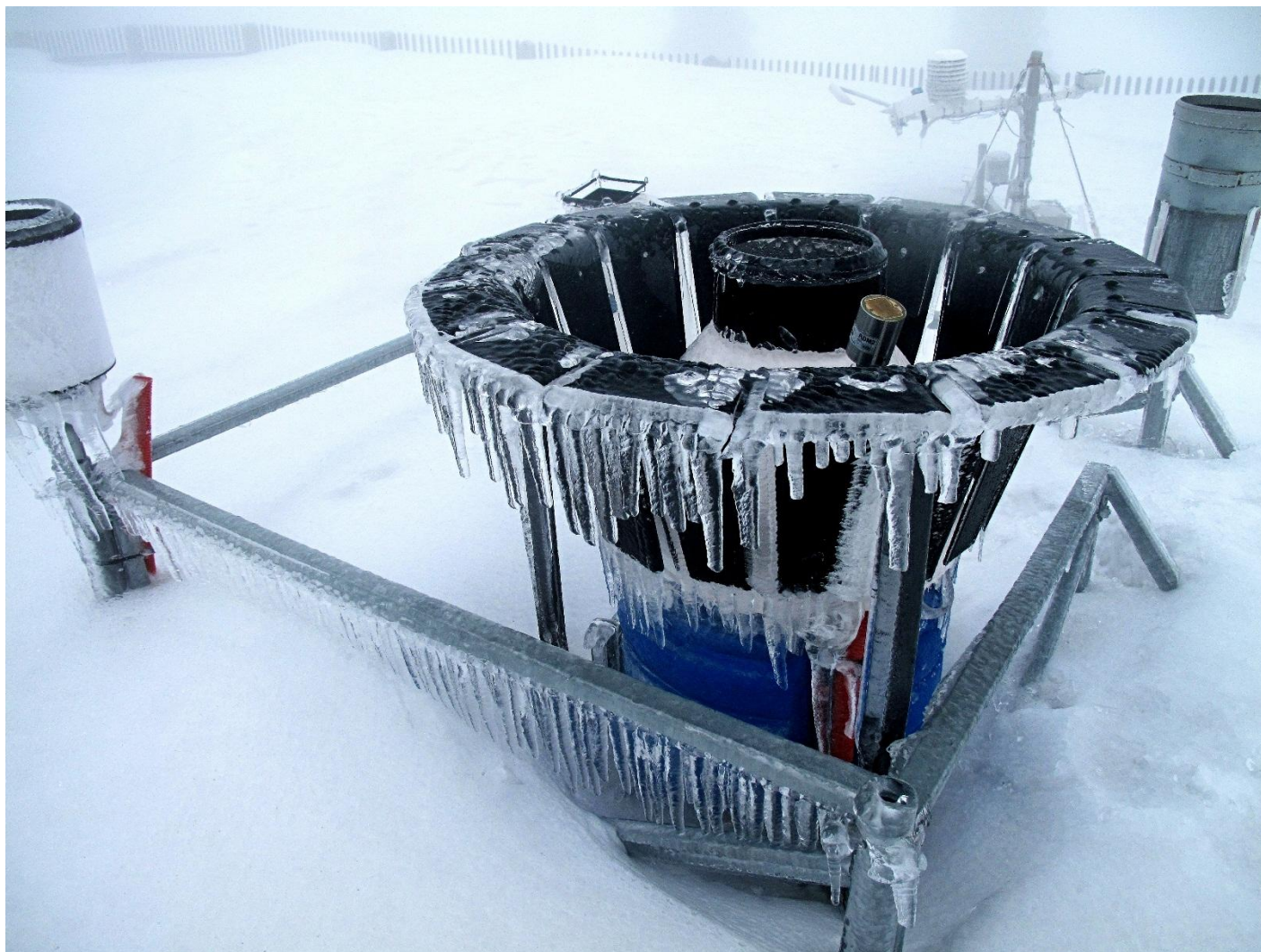
Jenže těch dnů není mnoho, jsou spíš jen výjimkou. Lysá hora díky své nadmořské výšce a tvaru bývá po většinu roku zahalena mlhou nebo oblačností. Dny, kdy nefouká, nebo jen slabě, jsou také výjimkou, a když se v zimním období tohle zkombinuje dohromady, tak celou Lysou obalí silná námraza, která sice přemění vrchol do pohádkové krajiny, ale nám přibude ještě práce s odstraňováním námrazy z přístrojů. Máme sice především větroměrná čidla opatřena vyhříváním, ale i tak jsou situace, kdy i toto vyhřívání nestačí. Potom nezbývá než několikrát za den i v noci, vylézt na stožár nad střechou a čidla čistit ručně. Mohlo by se zdát, že na tom nic není, ale musím připomenout, že při tvorbě silné námrazy i silně fouká a to si potom na stožáru opravdu připadáte jako kus hadru, s kterým si vítr dělá, co chce.

Větroměrná čidla na Lysé hoře pod námrazou, 10. 12. 2009

Námraza jde obvykle odstranit pouhým dotykem nebo poklepáním, ale jakmile se začne při mrznoucích srážkách tvořit ledovka, tak to už je problém. Už jen dostat se na střechu budovy a na stožár nad ní je kolikrát nadlidský výkon vzhledem k tomu, že je vše obaleno kluzkou ledovkou. Člověk si často připadá jak batole, které se učí chodit a úspěšně absolvuje první krůčky. Navíc odstranit ledovku z čidel není taky nic jednoduchého v souvislosti s obavou o poškození přístrojů.

Srážkoměry na rampě pod ledovkou, Lysá hora 13. 3. 2012, foto Stanislav Ondruch.

Zimní období je na Lysé hoře velice pestré, kromě tvorby námrazy a ledovky i výška sněhové pokrývky způsobuje problémy. Nejsou výjimkou zimy, kdy bývá přes 2 metry sněhu a díky větru se tvoří vysoké závěje. Měření výšky sněhové pokrývky a vodní hodnoty v takových podmínkách taky není jednoduchá záležitost a kolikrát zabere tolik času, že máte co dělat aby, jste to mezi termíny odesílání zpráv stihli. Díky nerovnoměrné sněhové pokrývce máme v okolí stanice 5 sněhoměrných latí a bez použití sněžnic je prostě nemáte šanci obejít. To samé platí při měření vodní hodnoty, měří se na třech různých místech v okolí stanice a z těchto měření se vypočítá průměrná hodnota.

Stanice Lysá hora pod sněhem dne 25. 3. 2009, foto Otakar Šlofar.

Výška sněhu nám ale připraví i příjemné chvíle. Kromě toho, že na zasněženou krajinu je nádherný pohled a čím je sněhu více, tím je ten pohled romantičtější, tak v dobách, kdy se ještě na Lysé hoře sledovala čistota ovzduší, tak každodenní ranní vyměňování vzorku v budce čistoty ovzduší se muselo provádět, někdy i vleže. Tuto situaci nelze okomentovat jinak, než že máme práci snů, protože kdo jiný si může říct, že je placený za práci v horizontální poloze.

Vysoká sněhová pokrývka komplikuje měření na Lysé hoře, 27. 3. 2009

Ale zase abychom té radosti neměli tolik, tak i v zimě se na Lysé vyskytují bouřky, spíše ojedinělé výboje, zejména při výskytu sněhových krupek. To jsou situace, kdy výboj nečekáte a nejste na něj připraveni a právě tyto výboje nám způsobují nejvíce škod na zařízení stanice.

Manuální stanice čistoty ovzduší na Lysé hoře dne 27. 3. 2009

A samozřejmě bych měl i zmínit, že jak napadne na Lysé sníh, tak nám nezbývá nic jiného, než začít chodit do práce pěšky. Komunikace na Lysou se v zimě neudrží, protože díky větru by byla hned zase zafoukaná, takže ostatní subjekty na Lysé používají k zásobování a přepravě rolby nebo sněžné skútry a my vzhledem k udržování kondice chodíme pěšky. Je ale otázka, jak dlouho to ještě vydržíme.:-) Většina z nás chodí z Ostravice a je to 8 km dlouhý výstup s převýšením 900 m a kolikrát zdoláváním vysokých závějí a hlavně nástup do služby si nevybíráme podle počasí, ale je určen minimálně měsíc dopředu, takže většinou do práce šlapeme v mlze, větru a padajících srážkách.

Pozorovatel Milan Čermák se hlásí do služby, Lysá hora 6. 1. 2017, foto Otakar Šlofar.

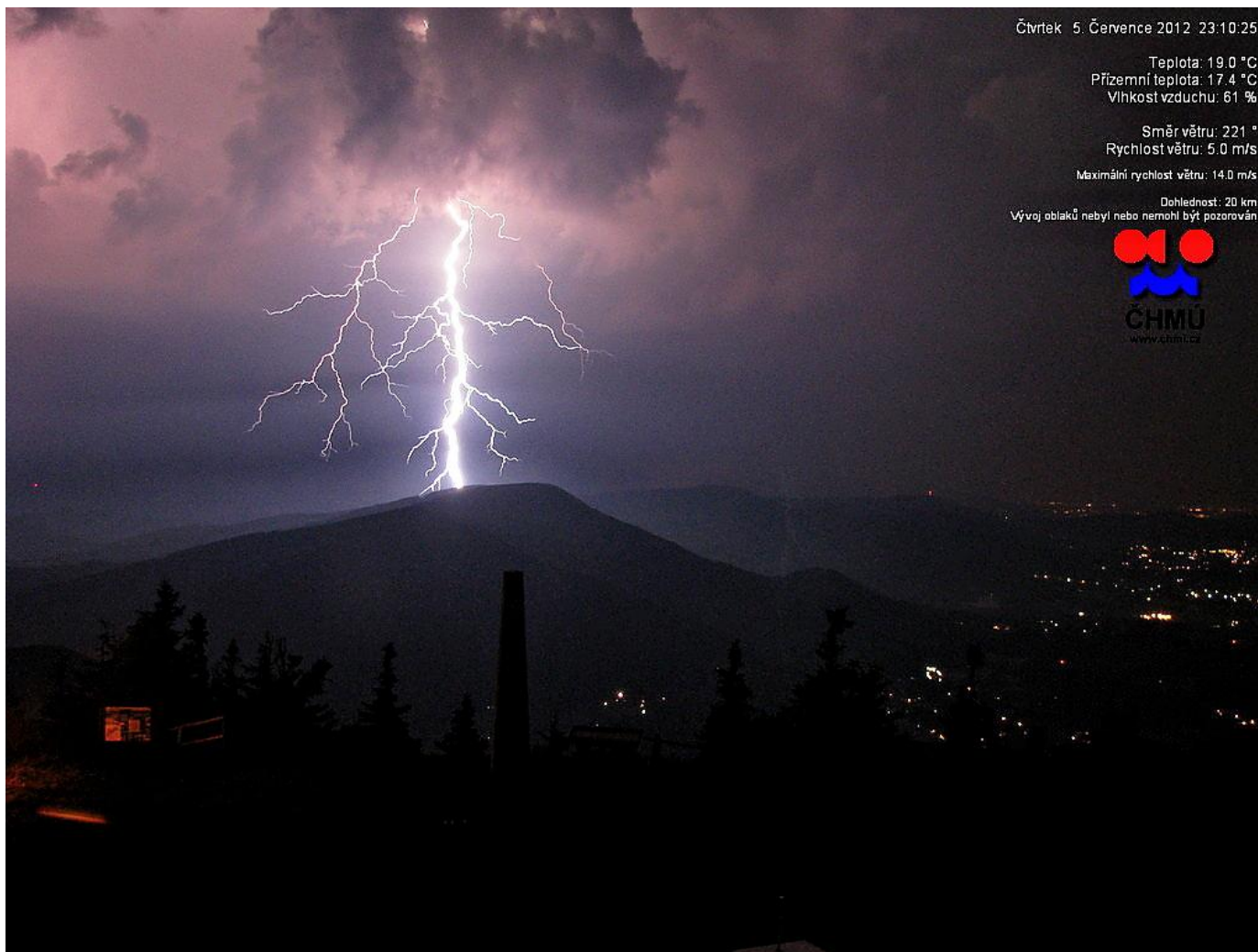

Po tomto výčtu problémů v zimě se může zdát, že léto je pro nás čas oddechu a pohody. Odpadá problém s námrazou a ledovkou, sníh napadne v letním období jen výjimečně a brzy zase roztaje a do práce se můžeme vyvézt autem.

To vše je sice pravda, ale v letním období nám dělají problémy především bouřky. Bouřky na Lysé hoře bývají hodně divoké a jsou časté přímé výboje jak do stanice, vysílače, ale i do samotného vrcholu mimo budovy. Před bouřkou se snažíme vždy odpojit zařízení, které nutně nemusí být v provozu po dobu bouřky a vše připravit tak aby bylo co nejméně škod. Zařízení stanice je chráněno přepětovými ochranami, bleskojistkami, ale i tak přímý zásah do budovy nebo okolí zanechá škody především na elektronických čidlech v tom lepším případě, v tom horším poškodí i PC a přenos dat. Proti bleskovým výbojům prostě neexistuje stoprocentní ochrana, takže po bouřce na Lysé máme téměř vždy plné ruce práce s opravou nebo výměnou poškozeného zařízení, pokud na to stačíme sami, pokud ne, tak se musí zavolat servis. Samozřejmě po dobu výpadku měření elektronickými čidly se data získávají ručně z klasických přístrojů, které máme pro tyto případy v záloze. Pohled na přicházející večerní bouřku z Lysé hory je úchvatný a opravdu stojí za to, ale jen do okamžiku než bouřkový mrak Lysou pohltí a rozpoutá se peklo. Pak už není čas na kochání se přírodním divadlem, ale máte plné ruce práce se sledováním a zaznamenáváním všech jevů doprovázející bouřku a hlavně hlídáte co je po bleskových výbojích ještě funkční a co už ne.

Výboj blesku na Smrku dne 5. 7. 2012 v čase 23:10:25, web. kamera ČHMÚ (JZ směr).

Závěr

V létě se také provádí údržba a opravy budovy a pozemku stanice. Využívá se každého dne, kdy je příznivé počasí, protože těch dnů opravdu moc není.

Práce na Lysé hoře není jen o sledování a pozorování počasí, ale i o údržbě a opravách budovy, zařízení a přístrojů. Snažíme se co nejvíce problémů řešit sami, protože zejména v zimě je stanice těžko dostupná. I když nám počasí na Lysé hoře připravuje nelehké chvíle v podobě vichřic, vánic, bouřek a tvorbě námrazy a ledovky, tak by asi nikdo z nás tuto práci neměnil.